

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra, soudce Milana Podhrázkého a soudkyně Jiřiny Chmelové v právní věci žalobkyně: **Ing. M. P.**, zastoupena JUDr. Jaroslavou Ježkovou, advokátkou se sídlem K. J. Erbena 1266, Nová Paka, proti žalovanému: **Krajský úřad Královéhradeckého kraje**, se sídlem Pivovarské náměstí 1245, Hradec Králové, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 10. 1. 2025, č. j. 30 A 87/2024-70,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 30. 10. 2024, č. j. KUKHK-23782/UP/2024, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Jičín ze dne 7. 5. 2024, č. j. MuJc/2024/9737/SU/BrP. Tímto prvoinstančním rozhodnutím městský úřad rozhodl o umístění stavby označené jako „*Polopodzemní kontejnery na tříděný odpad v obci Březina*“ na pozemku p. č. 59/1 a 665 v k. ú. Březina u Jičína.

II.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové (dále též „krajský soud“), který žalobu v záhlaví uvedeným usnesením odmítl pro opožděnost. Krajský soud uvedl, že lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí

správního orgánu je obecně upravena v § 72 odst. 1 s. ř. s., podle nějž lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Tímto zvláštním zákonem je mj. i zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále též „nový stavební zákon“). Podle přechodného ustanovení obsaženého v § 331 nového stavebního zákona se soudní řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle dosavadních právních předpisů. V projednávané věci je nutno aplikovat § 306 odst. 1 nového stavebního zákona, dle něhož lze žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, vyjma rozhodnutí o přestupku, podat do jednoho měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno. Zmeškání lhůty přitom nelze prominout. Jelikož bylo žalobkyni rozhodnutí žalovaného doručeno dne 30. 10. 2024, lhůta k podání žaloby uplynula dne 2. 12. 2024 (lhůta 1 měsíce pro podání žaloby připadla na den 30. 11. 2024, což byla sobota. Nejbližším pracovním dnem, a tedy poslední dnem lhůty, tak bylo pondělí 2. 12. 2024). Žaloba však byla poslána a doručena krajskému soudu až dne 19. 12. 2024, tj. po uplynutí zákonem stanovené lhůty, a byla tedy podána opožděně. Krajský soud proto žalobu odmítl dle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

III.

[3] Proti usnesení krajského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Byla názoru, že by § 330 odst. 1 nového stavebního zákona měl být aplikován nejenom na řízení správní, nýbrž i na všechna řízení, která se dotýkají původní právní úpravy související se stavebním řádem, tedy i na navazující soudní přezkum. Celé dosavadní řízení se přitom i po nabytí účinnosti nového stavebního zákona vedlo dle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2023 (dále též „starý stavební zákon“). V tomto kontextu nelze § 331 nového stavebního zákona vykládat ryze formalisticky, resp. nelze účastníkům řízení krátit soudní přezkum. Soudy nejsou vázány doslovným zněním zákona, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, že to vyžaduje smysl a účel zákona a ústavní principy. Namítala, že institut demokratického právního státu v sobě má vtělen základní princip ochrany důvěry osob v právo a princip zákazu zpětné účinnosti právních norem. Není možné právní vztahy, které se uskutečnily dříve, než vstoupila právní norma v účinnost, posuzovat podle nové právní normy. Už pouhý fakt, že právní norma je retroaktivní, znamená, že zde dochází k zásahu do principu legitimního očekávání adresáta. Dle názoru stěžovatelky bylo úmyslem zákonodárce podříditi novým pravidlům soudního přezkumu pouze ta rozhodnutí stavebních úřadů, která budou vydána podle nového stavebního zákona. Jelikož řízení, byť se jedná o jiný druh řízení, avšak stále spojené s původním řízením, stále probíhá, tedy je v něm pokračováno, platí explicitní intertemporální pravidla zakotvená v § 330 odst. 1 nového stavebního zákona. Celé řízení před správním orgánem probíhalo podle starého stavebního zákona a řízení před správním orgánem a řízení ve správním soudnictví soudně je vzájemně podmíněno, neboť podmínkou zahájení správně soudního řízení je samotné řízení správní. Krajský soud dle stěžovatelky aplikoval na napadené rozhodnutí a postavení žalobkyně právní předpis, který na její situaci nedopadá. Tímto postupem nezákonně zkrátil stěžovatelce její právo na podání žaloby. Zkrácení lhůty pro podání žaloby je podstatnou změnou, která významným způsobem ovlivňuje právní pozici stěžovatelky. Měla za to, že její důvěra v zachování dvouměsíční žalobní lhůty i po rekodifikaci byla oprávněná. Výklad provedený krajským soudem

pokračování

považovala za nezákonný, věcně nesprávný a ústavně nekonformní. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[4] Žalovaný v rámci vyjádření k obsahu kasační stížnosti odkázal na odůvodnění napadeného usnesení krajského soudu a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Předmětem nyní projednávané věci je otázka, zda se na případ stěžovatelky uplatní zkrácená měsíční lhůta pro podání žaloby dle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona.

[8] Lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu je obecně upravena v § 72 odst. 1 s. ř. s., podle nějž lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Tímto zvláštním zákonem je mj. i nový stavební zákon.

[9] Podle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona platí, že žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, lze podat do 1 měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno. Dle § 331 dále platí, že *soudní řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů*. V § 334a nového stavebního zákona je pak stanoveno, že *pro účely přechodných ustanovení v části dvanácté hlavě II dílu 4 se za den nabytí účinnosti tohoto zákona považuje 1. červenec 2024*.

[10] Otázkou zkrácení žalobních lhůt v souvislosti s novým stavebním zákonem se judikatura Nejvyššího správního soudu již opakovaně zabývala. Kasační soud dovodil, že za situace, kdy bylo správní rozhodnutí vydáno i doručeno za účinnosti nové právní úpravy, se plně uplatní § 306 odst. 1 nového stavebního zákona, tj. zkrácená jednoměsíční lhůta k podání žaloby (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 4. 2025, č. j. 1 As 10/2025-34, ze dne 17. 4. 2025, č. j. 1 As 25/2025-30, ze dne 13. 5. 2025, č. j. 5 As 289/2024-44, a ze dne 15. 5. 2025, č. j. 3 As 254/2024-26 a další). Již dříve pak kasační soud dospěl k závěru, že zkrácená jednoměsíční lhůta k podání žaloby se uplatní i v případě, bylo-li správní rozhodnutí za účinnosti nové právní úpravy alespoň doručeno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2025, č. j. 10 As 241/2024-42). Ve všech těchto případech Nejvyšší správní soud shledal žalobu podanou v „obecné“ dvoutměsíční žalobní lhůtě dle § 72 odst. 1 s. ř. s. jako opožděnou.

[11] Lhůta počíná běžet počátkem dne následujícího poté, kdy došlo ke skutečnosti určující její počátek (§ 40 odst. 1 s. ř. s.). Dle odst. 2 lhůta určená podle týdnů, měsíců nebo roků končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje s dnem, který určil

počátek lhůty. Není-li takový den v měsíci, končí lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce. Dle odst. 3 téhož ustanovení připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Podle odst. 4 téhož ustanovení je lhůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence anebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit, nestanoví-li tento zákon jinak.

[12] V projednávaném případě bylo rozhodnutí žalovaného vydáno dne 30. 10. 2024, tedy již za účinnosti nového stavebního zákona. Za účinnosti nového stavebního zákona bylo stěžovatelce i doručeno (dne 30. 10. 2024). Poslední den lhůty by pak připadl na den 30. 11. 2024, což byla sobota. Nejbližším pracovním dnem, a tedy posledním dnem lhůty, tak bylo pondělí 2. 12. 2024. Krajský soud žalobu, která mu byla doručena až dne 19. 12. 2024, správně odmítl jako opožděnou dle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

[13] Na tomto závěru nemůže nic změnit polemika stěžovatelky ohledně aplikace starého stavebního zákona i na nově zahájená řízení před soudem, s odůvodněním, že se jednalo o stavební řízení zahájené za účinnosti starého stavebního zákona. Nový stavební zákon v přechodných ustanoveních § 330 a § 331 stanovuje, jak budou správní orgány a soudy postupovat při střetu původní a nové právní úpravy. Zatímco § 330 odst. 1 nového stavebního zákona upravuje aplikaci nové právní úpravy na správní řízení a jiné postupy správních orgánů zahájené před účinností této nové právní úpravy, § 331 téhož zákona dopadá výlučně na řízení soudní. Každé z uvedených ustanovení tedy má zcela jinou věcnou působnost a dopadá na jiná řízení. V případě stěžovatelky sice bylo ve správním řízení po celou dobu postupováno podle starého stavebního zákona (srov. § 330 nového stavebního zákona), avšak soudní řízení bylo zahájeno až za účinnosti nové právní úpravy, a zároveň i lhůta pro podání žaloby začala běžet za účinnosti a podle nové právní úpravy. Nejednalo se tak o zpětné zkrácení lhůty, ani o pravou retroaktivitu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2025, č. j. 1 As 25/2025-30, či ze dne 13. 5. 2025, č. j. 5 As 289/2024-44). Z ustálené judikatury dále vyplývá, že *„právní ochrana poskytovaná správními soudy je ochranou originální a není pokračováním správního řízení“* (usnesení rozšířeného senátu ze dne 26. 8. 2008, č. j. 7 Afs 54/2007-62). Podáním žaloby se zahajuje nové řízení, a to před krajským soudem. Proto se ve vztahu k žalobní lhůtě neaplikuje ani § 330 odst. 1 stavebního zákona. Soudní řízení totiž není pouze další fází řízení správního, resp. není pokračováním řízení správního, jak namítá stěžovatelka, a tedy nemůže být vnímáno jako další úkon ve správním řízení. Na situaci pak nedopadá ani § 331 téhož zákona, neboť stěžovatelka nezahájila soudní řízení před nabytím účinnosti stavebního zákona.

[14] V uvedeném postupu přitom nelze spatřovat porušení zásady právní jistoty, resp. narušení legitimního očekávání účastníků řízení či porušení závěrů vyplývajících z judikatury Ústavního soudu, jak stěžovatelka namítá. Ostatně Ústavní soud v recentním nálezu ze dne 30. 4. 2025, sp. zn. II. ÚS 901/25, konstatoval, že za situace, kdy bylo stěžovatelce rozhodnutí žalovaného oznámeno až po nabytí účinnosti § 306 nového stavebního zákona, započala plynout po účinnosti nové právní úpravy i lhůta k podání žaloby. V takovém případě dle Ústavního soudu platí, že *„zde tedy zákon do již běžící lhůty*

pokračování

nezasahuje, a nebyly tak žádné pochybnosti, zda se zde již uplatní nová právní úprava, respektive jaké se má uplatnit intertemporální řešení.“

[15] Nejvyšší správní soud přitom nepřehlédl ani závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 3241/24, kterým Ústavní soud zrušil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2024, č. j. 3 As 183/2024-26. V uvedené věci se jednalo o jinou skutkovou situaci. Rozhodnutí žalovaného bylo totiž tehdejší stěžovatelce doručeno ještě v době, kdy nebyla účinná zvláštní úprava obsažená v § 306 nového stavebního zákona (tj. před 1. 7. 2024), a proto se aplikovala obecná úprava lhůty k podání žaloby ve smyslu § 72 odst. 1 s. ř. s., přičemž žaloba byla podána až po nabytí účinnosti zvláštní úpravy žalobních lhůt dle stavebního zákona z roku 2021 (tj. po 1. 7. 2024). V takové situaci Ústavní soud shledal, že použití nové právní úpravy je porušením práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod. V nynější věci však nebylo „*nepravě retroaktivně zkráceno dříve vzniklé právo stěžovatelky podat žalobu ve lhůtě dvou měsíců, tedy za dříve stanovených podmínek*“ (srov. citovaný nálezn sp. zn. I. ÚS 3241/24). V nyní projednávaném případě totiž bylo stěžovatelce (oproti věci řešené citovaným náleznem Ústavního soudu) rozhodnutí žalovaného doručeno již za účinnosti nového stavebního zákona. V okamžiku doručení tohoto rozhodnutí tak stěžovatelce podle účinné právní úpravy (§ 306 odst. 1) vzniklo právo podat žalobu ve lhůtě jednoho měsíce. Aplikace nové právní úpravy lhůt pro podání žaloby proti rozhodnutí stavebního úřadu na lhůty započaté po účinnosti této nové právní úpravy tedy není v rozporu se závěry Ústavního soudu ani s ústavními principy (srov. i rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2025, č. j. 1 As 247/2024-90, či ze dne 15. 5. 2025, č. j. 3 As 254/2024-26). Nadto, Ústavní soud v odkazované věci nepřistoupil ke zrušení § 306 stavebního zákona z roku 2021 a uvedl, že soudní řízení zahájená za účinnosti nové právní úpravy se budou touto novou úpravou řídit. Tento závěr ostatně pak znovu potvrdil ve výše uvedeném nálezn sp. zn. II. ÚS 901/25.

[16] Nejvyšší správní soud závěrem připouští, že proces rekodifikace stavebního práva byl komplikovaný, jak ostatně stěžovatelka poukazuje v kasační stížnosti, avšak podstatné je, že stavební zákon z roku 2021 byl ve Sbírce zákonů publikován již dne 29. 7. 2021, včetně zvláštního pravidla o zkrácení lhůty k podání správní žaloby v § 306 a přechodného ustanovení v § 331. Účinnost této části byla následně odložena až na 1. 7. 2024 zákonem č. 152/2023 Sb. (část I, bod 419), který nabyl účinnosti 1. 7. 2023. Stěžovatelka (respektive zástupkyně) měla dostatek času seznámit se s obsahem nové právní úpravy (včetně změny žalobní lhůty) a s jejím datem účinnosti. Stěžovatelka přitom byla právním profesionálem zastoupena již při podání žaloby ke krajskému soudu, nedošlo tedy k tomu, že by (jakožto právní laik) vlastním pochybením promeškala lhůtu, v níž mohla podat žalobu. I kdyby však stěžovatelka v řízení před krajským soudem zastoupena nebyla, byla povinna dodržovat zákonné lhůty. V souladu se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* totiž platí, že každý je povinen hledět si svých práv, tedy i domáhat se soudní ochrany v zákonné lhůtě (shodně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 3. 2025, č. j. 3 As 250/2024-21). V opačném případě mu jde jeho nevědomost ohledně aktuálně účinné úpravy k tíži (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2025, č. j. 3 As 254/2024-26).

[17] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

[18] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. srpna 2025

David Hipšr
předseda senátu